

Soubor scénářů a doplňkových aktivit pro ZŠ

NAUTILUS

**Naučíme tě učit se
aneb Jak nemít
ze školy ponorku**

Tato publikace byla vytvořena v rámci projektu „Nauč se učit se (rozvoj klíčové kompetence k učení)“ CZ.1.07/1.1.00/14.0218. Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBSAH

Úvodní slovo	3
Soubor aktivit a kompetence k učení	4
Soubor scénářů pro realizaci projektu	5
Soubor aktivit	
MOTIVAČNÍ ŠŤŮRA (Motivace k učení)	10
UČEBNÍ SMLOUVA (Metakognice a učební styl)	11
SCHODY K CÍLI (Organizace a plánování)	12
PÍSMENKOVÝ GULÁŠ (Paměť a koncentrace)	13
HYPOTÉZA (Myšlenkové operace)	14
POHÁR TETY KATEŘINY (Kreativita)	15
NAPIŠTE SI UČEBNÍCI (Kritické myšlení, práce s textem)	16
ZDP (Psaní poznámek)	17
INFORMAČNÍ DÍLNA (Informační zdroje a práce s nimi)	18
PÍSEMKA JINAK (Písemná prezentace)	19
BLOOMOVA KVĚTINA (Ústní prezentace)	20
JAKO ROBINSON (Osobnostní předpoklady)	21
Přílohy	
Příloha č. 1 k aktivitě Učební smlouva (vzor)	22
Příloha č. 2 k aktivitě Učební smlouva	23
Příloha č. 3 k aktivitě Schody k cíli	24
Příloha č. 4 k aktivitě Pohár tety Kateřiny	25
Příloha č. 5 k aktivitě Jako Robinson	25
Použitá literatura	27

Autor: Mgr. Andrea Vedralová

Vydavatel: www.scio.cz, s. r. o., Pobřežní 34, Praha 8

Rok vydání: 2012

Vydavatel dává svolení k využívání i kopírování částí publikace, a to výhradně bezúplatně ke vzdělávacím účelům.

Milé kolegyně a kolegové,

soubor scénářů a doplňkových aktivit navazuje na již vzniklé a mnohými školami úspěšně realizované výukové materiály projektu Nautilus (Naučíme Tě Učit Se), určené k rozvoji kompetence k učení žáků základních škol.

Cílem příručky je poskytnout Vám materiál do výuky, který dále rozvíjí znalosti a dovednosti žáků, získané při prezenční výuce s pracovními sešity nebo v e-learningovém kurzu. Nabízené aktivity však mají širší uplatnění v jakékoli výuce podporující rozvoj studijních dovedností žáků. Popsané aktivity a scénáře pro jejich zapojení do výuky jsou primárně určeny pro žáky v období přechodu na druhý stupeň základního vzdělávání, tedy pro žáky pátých a šestých ročníků základních škol všech typů. S úpravami je však můžete využít s úspěchem i v dalších ročnících základního vzdělávání.

Přejeme Vám i Vaším žákům mnoho úspěchů a příjemných zážitků při učení

Pracovní tým projektu NAUTILUS

Poznámky:

Pokud je v textu použito slovo „žák“, rozumí se jím také „žákyně“.

Stejně tak se v textu používá slovo „učitel“, kterým se rozumí profesní skupina, tzn. učitel i učitelka

Soubor aktivit a kompetence k učení

Doplňkové aktivity, které najdete o několik stránek dále, respektují stejné pojetí kompetence k učení jako ostatní výukové a metodické materiály projektu NAUTILUS. Soubor tak volně navazuje na znalosti a dovednosti, které žáci získali při prezenční či e-learningové výuce s pracovními sešity či on-line vzdělávacím kurzem NAUTILUS. Aktivity slouží k praktické aplikaci těchto znalostí a dovedností, prohlubují a rozšiřují je, a slouží tak k dalšímu rozvoji studijních dovedností žáků. Pro vás mohou být tyto aktivity účinnou metodickou pomůckou a inspirací, kam se dále na cestě učení s žáky ubírat.

Koncepce projektu obsahuje dvanáct oblastí, které jsou v praxi nedílnou součástí schopnosti učit se:

Motivace k učení,

tedy vnitřní chuť a aktivita na straně žáka, z jejíž úrovně a nastavení vyplývá jeho přístup k učení i učební strategie, které volí.

Metakognice a učební styl

jako schopnost vzhledu do vlastního procesu učení, jeho zhodnocení a nalézání efektivního individuálního způsobu učení. Metakognitivní dovednosti jsou jedním z předpokladů vědomého rozvoje studijních dovedností žáka.

Organizace a plánování,

tato oblast vede žáka k promyšlenému plánování i realizaci jeho cílů nejen ve škole.

Paměť a koncentrace

jsou schopnosti nezbytné pro učení. Také tyto schopnosti je možné vhodným systematickým tréninkem účinně rozvíjet.

Myšlenkové operace

jako dovednosti a předpoklady pro kvalitní učení žáka pomocí analyticko-syntetických postupů a logického myšlení. Jde především o schopnost pozorování, kategorizace, sumarizace a zobecňování, stanovování kritérií, hodnocení a nalézání vztahů, schopnost představivosti i tvorbu analogií a odhad.

Kreativita,

kterou chápeme jako soubor schopností umožňujících produkci nových, neobvyklých, ale užitečných řešení a myšlenek.

Kritické myšlení a práce s textem,

kam patří schopnost identifikovat objektivitu a subjektivní názor, určení relevance, celistvosti a přesnosti uvedených informací, stanovení výhod a nevýhod i posouzení důvěryhodnosti zdroje. Žák je veden k rozvoji těchto dovedností zejména při práci s textem.

Psaní poznámek,

oblast vede žáka k vyzkoušení různých způsobů psaní poznámek a posouzení jejich využití pro různé obsahy.

Informační zdroje a práce s nimi,

oblast rozvíjí schopnost žáka pracovat účelně s různými zdroji informací.

Písemná prezentace

je formou prezentování žáka, jeho schopností, znalostí i dovedností navenek, nejen ve škole.

Ústní prezentace

jako schopnost prezentovat získané poznatky ústní formou představuje především verbální vyjadřování, neverbální projev a práci se zpětnou vazbou.

Osobnostní předpoklady pro učení

jsou souborem interpersonálních a intrapersonálních dovedností, které zaměřujeme na vyjasnění hodnot, hledání silných stránek žáka a rozvoj spolupráce při učení s druhými.

Každá z oblastí je v souboru zastoupena jednou aktivitou. Nabízí tak ochutnávku tématu a ukazuje vám i vašim žákům jeden z mnoha způsobů, jak lze danou dovednost rozvíjet.

Soubor scénářů pro realizaci projektu

Kompetence k učení, tak jako ostatní klíčové kompetence, je ve školách rozvíjena průřezově při výuce všech vzdělávacích oblastí. Kromě tohoto průběžného rozvoje studijních dovedností žáků se nabízí možnost zaměřit se na tuto oblast klíčových dovedností v rámci časově vymezeného uzavřeného tematického bloku výuky. Nabízíme Vám zde popis nejčastějších scénářů rozvoje studijních dovedností žáků ve školní praxi. Zkušenosti kolegů se mohou stát pro vás inspirací k realizaci takového způsobu, který odpovídá Vaším představám a respektuje potřeby vašich žáků i možnosti školy. Předkládáme Vám proto tři možné způsoby, jak využít na vaší škole výukových a metodických materiálů NAUTILUS k rozvoji studijních dovedností vašich žáků:

1. Projektové dny
2. Kurz rozvoje studijních dovedností
3. Začlenění projektu do běžné výuky

Konečná realizace projektu i to, které materiály si pro sebe a své žáky vyberete, je jen na Vás.

Projektové dny

Podle počtu žáků a zapojených učitelů mohou některé workshopy k vypsáním tématům probíhat souběžně. Žáci pak mají možnost volby – vybírají si celkem čtyři témata z šesti nabízených.

Téma	Popis činnosti	Cíl	Co si připravit	Délka trvání
Zahájení projektu „Učíme se s detektivem“	Seznámení žáků s programem a průběhem dne; dělení žáků do pracovních skupin; vytvoření pravidel a kritérií pro hodnocení; výběr aktivit	Zajistit plynulý průběh projektového dne, motivovat žáky.	Psaný program projektového dne Motivační prezentaci o učení Ukázky materiálů workshopových dílen	30 minut
Motiv	MOTIVAČNÍ ŠŇŮRA Práce s kapitolou EL Únos domácího mazlíčka	Žáci se seznámí s pojmy motiv a motivace, zmapují úroveň vlastní motivace i typy motivů.	Šňůru na prádlo, kolíčky, barevné papíry, psací potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Pachatel	UČEBNÍ SMLOUVA Práce s kapitolou EL Podvodníci	Žáci se seznámí s různými typy kognitivních a učebních stylů, zmapují vlastní učení a vyhotoví si učební smlouvu.	Arch papíru a přílohu Učební smlouva pro každého žáka, psací potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Plán	SCHODY K CÍLI Práce s kapitolou EL Pašerák	Žáci budou v simulované situaci i při vlastním učení pracovat s cíli, plánem a časovým rozvrhem.	Přílohu Schody k cíli pro každého žáka, psací potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Soustředěnost	PÍSMENKOVÝ GULÁŠ Práce s kapitolou EL Počítačové piráti	Žáci si zmapují úroveň své pozornosti, vyzkoušejí si koncentrační cvičení i tvorbu mnemotechnik.	Jednu stranu libovolného textu pro každého žáka, psací potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Hypotézy	HYPOTÉZA Práce s kapitolou EL Žhář	Žáci se učí tvořit hypotézy a ověřovat je. Vyzkouší si, jak roztřídit informace, hledat mezi nimi souvislosti a porovnávat je s novými skutečnostmi.	Arch papíru, psací potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Originální nápady	POHÁR TETY KATEŘINY Práce s kapitolou EL Školení	Žáci se seznámí s kreativními postupy a v praxi uplatní originalitu i flexibilitu myšlení.	Přílohu k aktivitě Pohár tety Kateřiny pro každou skupinu, psací potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Zakončení projektového dne	Sdílení zkušeností žáků; reflexe a vyplnění formulářů pro zpětnou vazbu	Vytvořit prostor pro sdílení a reflexi obsahové stránky i prožitků, získání zpětné vazby pro další projektový den	Formuláře pro hodnocení projektového dne žáky i učiteli	30 minut

Téma	Popis činnosti	Cíl	Co si připravit	Délka trvání
Zahájení projektu	Seznámení žáků s programem a průběhem dne; dělení žáků do pracovních skupin; vytvoření pravidel a kritérií pro hodnocení; výběr aktivit	Zajistit plynulý průběh projektového dne, motivovat žáky	Psaný program projektového dne Souhrn zpětné vazby prvního projektového dne Ukázky materiálů workshopových dílen	30 minut
Text	NAPIŠTE SI UČEBNICI/ČLÁNEK (zkrácený časový rozsah) Práce s kapitolou EL Kapsář v metru	Žáci si osvojí a využijí kompenzační strategie při zpracování a tvorbě textu.	Učebnice příslušného nebo vyššího ročníku do každé pracovní skupiny, archy papíru, psací a kreslicí potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Zápisník	ZDP Práce s kapitolou EL Tajemství vzácné sošky	Žáci si osvojí nové způsoby zápisu informací i jejich třídění.	Arch papíru pro každého žáka/pracovní skupinu, psací potřeby, připravený odborný text či výklad PC a EL NAUTILUS	45 minut
Zdroj informací	INFORMAČNÍ DÍLNA Práce s kapitolou EL Hadi	Žáci vyhledávají a zpracovávají různé typy informací z různých zdrojů v tištěné i elektronické podobě.	Připravené zdroje informací (texty, internet, obrázky aj.), archy papíru, psací potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Zkouška	PÍSEMKA JINAK Práce s kapitolou EL Tajná chodba	Žáci si v simulované i reálné situaci prověří své znalosti, schopnost práce ve stresu i zvládnutí trémy.	Archy papíru, psací potřeby PS NAUTILUS	45 minut
Výslech	BLOOMOVA KVĚTINA Práce s kapitolou EL Krádeže v drůbežárně	Žáci se seznámí s tvorbou různých typů otázek a jejich využíváním v praxi.	Arch papíru pro každou skupinu, psací potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Vlastnosti detektiva	JAKO ROBINSON Práce s kapitolou EL Hacker	Žáci se zamýšlejí nad žebříčkem hodnot a v simulované situaci i realitě rozvíjejí osobní rámce pro aktivní přístup k učení.	Přílohu Robinson Crusoe, archy papíru a psací potřeby PC a EL NAUTILUS	45 minut
Zakončení projektového dne	Sdílení zkušeností žáků; reflexe a vyplnění formulářů pro zpětnou vazbu	Vytvořit prostor pro sdílení a reflexi obsahové stránky i prožitků, získání zpětné vazby.	Formuláře pro hodnocení projektového dne žáky i učiteli	30 minut

Kurz rozvoje studijních dovedností

Kurz rozvoje studijních dovedností 12 / 17hodinový

Pro každou vyučovací hodinu využijete jednu kapitolu PS nebo EL. Tak projde žák komplexním seznámením se všemi oblastmi kompetence k učení.

Kurz rozvoje studijních dovedností 24hodinový (případně rozsáhlejší)

Každé z dvanácti oblastí kompetence k učení s žáky věnujte nejméně dvě hodiny. Pracujte s žáky s PS i EL. Výuku můžete doplňovat o aktivity ze souboru aktivit NAUTILUS. Žák bude mít možnost získat znalosti i praktické dovednosti z každé z oblastí kompetence k učení.

Poznámka:

PS = pracovní sešit NAUTILUS. Ostrovní dobrodružství.

EL = e-learningový kurz NAUTILUS pro žáky ZŠ

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Začlenění projektu do běžné výuky

Začlenění do běžné výuky s dotací 1 hodina týdně

Ve své výuce budete systematicky 1 hodinu týdně věnovat každé z podkapitol PS s přihlédnutím k vyučovanému předmětu. Můžete také využít e-learningového kurzu ve školní či domácí přípravě žáků a souboru aktivit NAUTILUS. V další výuce mohou žáci prakticky využívat osvojené dovednosti. Tím si zvnitřní tyto dovednosti, které se tak stanou součástí jejich učebních strategií.

Začlenění do běžné výuky výběr témat

Do své výuky začleníte vybrané kapitoly / jednotlivá cvičení z PS, EL nebo souboru aktivit NAUTILUS. Žáci tak budou ve Vaší výuce rozvíjet jednotlivé dovednosti kompetence k učení.

Začlenění do běžné výuky spolupráce učitelů

Několik učitelů, kteří pracují se stejnou skupinou žáků, začlení do výuky vybrané kapitoly PS, EL nebo souboru aktivit NAUTILUS s ohledem na svůj obor i časové možnosti. Žáci tak budou rozvíjet systematicky svou kompetenci k učení, všichni zúčastnění učitelé mohou jejich nově získaných dovedností využívat ve své výuce.

Poznámka:

PS = pracovní sešit NAUTILUS. Ostrovní dobrodružství

EL NAUTILUS = e-learningový kurz NAUTILUS pro žáky ZŠ

MOTIVAČNÍ ŠŤŮRA

Popis aktivity

1. Natáhněte na vhodné místo ve třídě šňůru na prádlo.
2. Všem žákům rozdejte barevné papíry a kolíčky na prádlo.
3. Vysvětlete žákům, že na jednotlivé papíry mají napsat či nakreslit to, co je napadá, když se řekne Motivace.
4. Žáci chodí jednotlivě věšet své „prádlo“ na šňůru. Každý z nich představí ostatním své nápady.
5. Nyní můžete pověšené papíry třídit a sdružovat podle vámi vytvořených kritérií. Vzniká tak přirozeně mnoho učebních situací k diskusi o tématu motivace.
6. Na závěr aktivitu společně reflektujte. Pomoci vám mohou např. tyto otázky: Bylo obtížné vymyslet nápady k tématu? Co jste se dozvěděli nového? Překvapil vás některý z nápadů? Čím? Který z nápadů můžete využít a jak?

Varianty

Aktivita může probíhat i v pracovních skupinách.

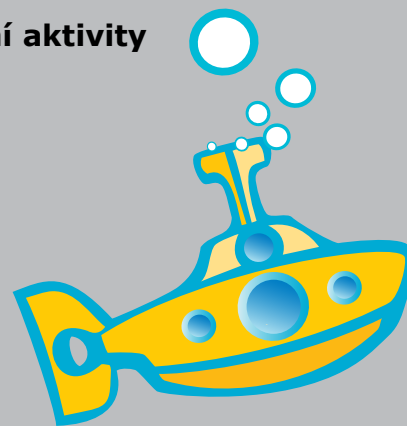
Zadání úkolu může probíhat ve dvou fázích. Nejprve zadejte žákům ke zpracování téma v obecné rovině – Motivace. Po nějakém čase (např. po sedmi minu-

Pomůcky

šňůra na prádlo, kolíčky, barevné papíry, psací potřeby

Délka trvání aktivity

20-30 minut

tách) jim rozdejte papíry jiné barvy a pro zpracování zadejte téma Motivace k učení. V závěrečné diskusi se pak nejprve zaměřte na rozdíly v průběhu aktivity v obou fázích, potom hledejte to, co platí o motivaci vždy.

Proč to dělat

Žáci si nejprve zmapují, co o tématu vědí. V dalším průběhu se vzájemným sdílením nápadů se spolužáky a řízenou diskuzí dozvídají nové poznatky, které společně analyzují a třídí. Abstraktní pojem si tak mohou „osahat“. V průběhu aktivity přemýšlejí žáci o vlastní motivaci k učení a jejím významu.

UČEBNÍ SMLOUVA

Popis aktivity

1. Rozdejte všem žákům volné papíry. Žáci si papíry přeloží na polovinu a na jednu polovinu si napíší všechny výsledky svého učení, s nimiž jsou spokojeni. Na druhou polovinu vypíší ty výsledky, s nimiž jsou spokojeni nejsou. Ubezpečte žáky, že papíry nebudou po dokončení odevzdávat, ale budou s nimi oni sami dále pracovat.

2. Žáci ve dvojicích diskutují nad vypsány výsledky svého učení, pozitivními i těmi, které by rádi zlepšili. Mluví i o možných způsobech, jak dojít k lepším výsledkům.

3. Vysvětlete žákům, co je učební smlouva (Kontrakt/smlouva ustanovující cíle a podmínky učení; např. jakými aktivitami bude cíle dosaženo a jak se dosažení cílů vyhodnotí, v jakém termínu mají být cíle naplněny, resp. jaká jsou práva a povinnosti učícího se. Jejím hlavním přínosem je individualizace vzdělávacích a výchovných cílů. Jeden z příkladů vyplněné smlouvy ze školní praxe naleznou jako přílohu Učební smlouva – vzor.). Seznamte žáky se skutečností, že v některých školách žáci s učiteli takové smlouvy uzavírají. Diskutujte společně o tom, co může být obsahem (obsah učiva, které se žák zavazuje v stanoveném termínu naučit; formy jeho práce; způsoby ověřování znalostí žáka a podpory ze strany vyučující/ho aj.), o formách i smyslu takových smluv. Můžete využít následujících otázek: *Jak si představuješ smlouvu o učení? Jaký smysl může mít uzavření takové smlouvy? Co může být jejím obsahem? Jak by měla být formulována? Vidíš nějaké výhody takových smluv? Za jakých podmínek je vhodné je uzavírat?*

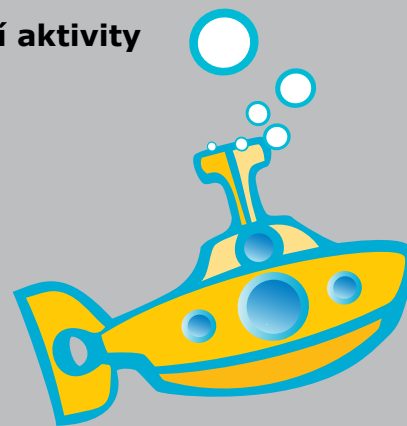
4. Vyzvěte žáky, ať si vyzkouší svou učební smlouvu napsat. Jako podklad mohou využít pracovní archy a náměty z diskuze ve dvojicích. Sami si zvolí, který z bodů do smlouvy zahrnou a s kým smlouvu o průběhu či výsledcích svého učení uzavřou (např. spolužák, vyučující). Poté tuto smlouvu sepíší. Smlouvy

Pomůcky

arch papíru a příloha Učební smlouva pro každého žáka, psací potřeby

Délka trvání aktivity

30 minut

mohou psát na kopie příloh Učební smlouva, které jim rozdáte.

5. Na závěr aktivity je možné vyzvat žáky, kteří chtějí, k přečtení smluv před třídou, případně ve dvojicích či skupinkách. Diskutujte se žáky, co je důležité pro naplnění jejich učebních smluv. Je třeba uskutečnit nějaké změny? Jaké a proč?

Varianty

Ptejte se žáků, zda je možné učební kontrakt uzavřít i mimo školu? S kým například? Jaký má taková smlouva smysl? Žáci si mohou napsat učební smlouvu s rodiči, kamarádem apod.

Proč to dělat

Metakognici chápeme jako schopnost vhledu do vlastního procesu učení, jeho zhodnocení a zefektivnění. Metakognitivní schopnosti jsou jedním z nezbytných předpokladů vědomého rozvoje kompetence k učení žáka. Individuální učební kontrakty navržené žáky podporují rozvoj těchto schopností i aktivní přístup k učení.

SCHODY K CÍLI

Popis aktivity

1. Vyzvěte žáky, aby si představili, čeho by rádi dosáhli, co by na sobě rádi změnili, v čem by se rádi zdokonalili. Má se jednat o cíle dlouhodobé.

2. Rozdejte jim nakopírované přílohy Schody k cíli a vyzvěte je, aby do připravených řádek svůj cíl popsal. Dejte žákům možnost představit cíle ostatním.

3. Diskutujte s žáky o tom, zda je možné každého cíle dosáhnout ihned. Uveďte vhodný příklad (např. *Jako dospělý chci pracovat v zahraničí.*) a pokuste se s žáky vymyslet dílčí cíle, které k výsledku mohou vést. Ved'te žáky k přesné formulaci realistických cílů včetně plánovaných termínů pro jejich dosažení. Jako oporu napište žákům na tabuli otázky, které jim pomohou při správné formulaci cílů:

- a) *Jsou tvé cíle určité, konkrétní? Umiš si pod nimi představit konkrétní činnost?*
- b) *Dá se jasně rozpoznat, kdy je cíle dosaženo, a můžeš říct: „Ano, cíl jsem splnil.“?*
- c) *Je pro tebe cíl přijatelný, chceš věnovat čas a úsilí pro jeho dosažení?*
- d) *Je reálné cíle dosáhnout? Je to v tvých možnostech?*
- e) *Naplánoval jsi čas, dokdy chceš cíle dosáhnout?*

4. Zadejte žákům úkol pro práci s přílohou – Na nejvyšší schod si zapište svůj dlouhodobý cíl. Na ostatní schody napište ve správném pořadí dílčí cíle, pomocí kterých jej můžete dosáhnout.

5. Zeptejte se každého z žáků na první dílčí cíl. Pomoci vám mohou např. následující otázky: *Jaký je tvůj první cíl? Kdy ho chceš dosáhnout? Co pro jeho dosažení musíš udělat? Kdy s tím začneš?*

Pomůcky

příloha Schody k cíli pro každého žáka, psací potřeby

Délka trvání aktivity

20 minut

Varianty

Po vyplnění pracovních listů mohou žáci pracovat ve dvojicích. Představí spolužákovi svůj dlouhodobý cíl i cíle dílčí. Vzájemně si poskytnou kontrolu podle pomocných otázek napsaných na tabuli, případně cíle přeformulují a upřesní. Práce ve dvojicích zajistí žákům intimitu při sdělování vlastních cílů a šetří čas vyhrazený pro aktivitu.

Proč to dělat

Schopnost stanovení vlastních cílů a vytvoření plánu k jejich dosažení je při studiu potřebná. Důležité je pro realizaci i správné časové rozvržení. V této aktivitě jsou žáci vedeni k promyšlenému formulování i plánování svých cílů nejen ve škole.

PÍSMENKOVÝ GULÁŠ

Popis aktivity

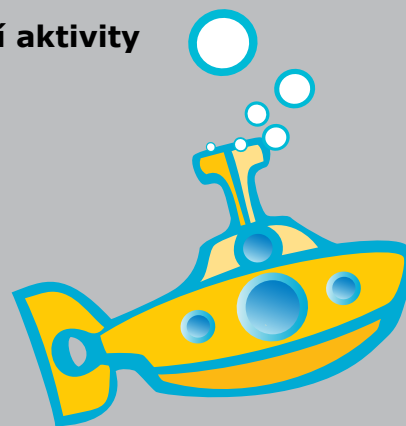
1. Rozdejte všem žákům pracovní texty.
2. Zvolte jedno z častěji užívaných písmen abecedy a vyzvěte žáky, aby ve vyměřeném čase zakroužkovali v textu všechna tato písmena.
3. Porovnejte výsledky žáků. Našli všichni všechna hledaná písmena v textu? Jak při hledání postupovali?
4. Vyzvěte žáky, aby si text zakryli. Dokáží reprodukovat obsah textu? Zapisujte na tabuli všechny informace, které si žáci pamatují.
5. Vraťte se společně k textu a porovnejte, zda informace, které uvedli, jsou v textu skutečně obsaženy. Které další informace text obsahuje?
6. Diskutujte o metodě prvotního rychlého čtení textu. Dokáží po takovém čtení říci hlavní téma a klíčové pojmy? Kdy je vhodné metodu použít?
7. Vysvětlete žákům, že podobná cvičení koncentrace je vhodné zařazovat jako zábavnou hru v úvodní fázi učení z textu. Nastartují tak svou soustředěnost a učení jim půjde snadněji.

Pomůcky

jedna strana libovolného textu
pro každého žáka, psací potřeby

Délka trvání aktivity

10 minut

Varianty

Zařazujte hledání písmen v textu jako koncentrační cvičení do výuky pravidelně. Žáci mohou pozorovat zlepšování svých výsledků i vliv cvičení na jejich koncentraci další fázi učení.

Proč to dělat

Osvojení metod ke zvýšení schopnosti koncentrace nabízí žákům možnost tato cvičení využívat a vědomě rozvíjet své studijní dovednosti. Tento přístup vede k proaktivnímu postoji k učení a podporuje metakognici žáků.

HYPOTÉZA

Popis aktivity

1. Zeptejte se žáků, co znamená slovo hypotéza. Pokud jste s žáky již absolvovali lekci Žhář v e-learningovém kurzu, můžete navázat na ni. Veďte žáky k výstižnému vysvětlení pojmu. (Hypotéza znamená výpověď, jejíž platnost se pouze předpokládá, ale zároveň formulovanou tak, aby ji bylo možno potvrdit nebo vyvrátit.) Diskutujte s žáky o tom, kdy si v praxi tvoříme hypotézy a jak je ověřujeme.

2. Vyzvěte žáky k vymýšlení hypotéz/domněnek. Žáci uvádějí příklady hypotéz a vy všechny nápady zapisujete na tabuli.

3. Vyberte tři vhodné hypotézy (u nich lze ověřit jejich pravdivost) a následuje společná práce s nimi.

4. Zeptejte se žáků, jaké kroky je třeba podniknout, aby se dala hypotéza potvrdit, nebo vyvrátit. (Pokud se snažíme ověřit hypotézu, je nutné posbírat veškerá fakta. V okamžiku, kdy máme dostatek informací, je třeba vytvořit plán další práce. Měli bychom přemýšlet nad tím, co jsme již věděli a co nového jsme se dozvěděli a co je třeba ještě zjistit. Našemu plánu dáme jasnou strukturu. V závěru budeme schopni hypotézu potvrdit nebo vyvrátit.)

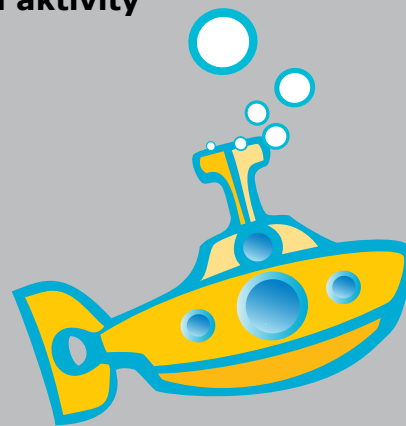
5. Napište si společně kroky k ověření pravdivosti vybraných hypotéz. Diskutujte o proveditelnosti a obtížnosti jejich ověřování. Využít můžete například následující otázky: *Kde můžeme zjišťovat informace? Jak informace budeme třídit a shromažďovat? Jak budeme zacházet s informacemi, které jsou shodné a jak s těmi, které jsou v rozporu? Podle čeho rozpoznáme, že informaci můžeme důvěřovat?*

Pomůcky

archy papíru, psací potřeby

Délka trvání aktivity

20 minut

Varianty

Žáci mohou podle společně navržených postupů v domácí přípravě zpracovat ověření jedné z hypotéz.

Proč to dělat

Žáci se v průběhu aktivity učí tvořit hypotézy a ověřovat je. Vyzkouší si, jak roztřídit informace, hledat mezi nimi souvislosti a porovnávat je s novými skutečnostmi.

Dovednost tvorby hypotéz a jejich ověřování vede žáky k tomu, že dokáží lépe hodnotit informace, vysvětlit příčiny jevů a přemýšlet o ověřování, důsledcích a závěrech.

POHÁR TETY KATEŘINY

Popis aktivity

1. Rozdělte žáky do tří- až pětičlenných skupin. Každé z nich dejte jednu kopii přílohy se začátky známých přísloví. Všechna přísloví souvisejí s tématem učení a studijních dovedností. Dokončené je najdete v poslední kapitole pracovního sešitu NAUTILUS pro ZŠ Ostrovní dobrodružství.

2. Žákům můžete stručně představit literární postavu Jirotkova humoristického románu Saturnin – tetu Kateřinu. Skupiny mají za úkol ve vymezeném čase kreativně dokončit všechna přísloví. Počítají se návrhy, které jsou smysluplné a originální.

3. Proved'te společnou prezentaci a ohodno'te práci skupin. Pomyslný pohár tety Kateřiny získává pracovní skupina s největším množstvím platných návrhů.

4. Nedílnou součástí aktivity je společná diskuze nad texty přísloví a hledání souvislostí s procesem učení.

Varianty

Aktivitu můžete realizovat i jako samostatnou práci, případně práci ve dvojicích.

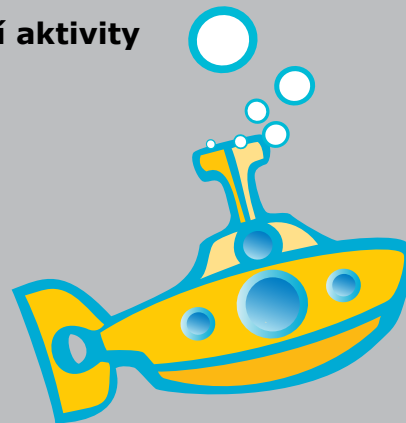
Pokud jste s pracovním sešitem Ostrovní dobrodruž-

Pomůcky

kopie přílohy Přísloví pro každou skupinu, psací potřeby

Délka trvání aktivity

15 minut

ství s žáky již pracovali, můžete hodnotit také schopnost doplnit přísloví správně.

Pracovní skupiny si mohou samy vybrat tři přísloví a k těm pak vymyslet co nejvíce variant dokončení.

Proč to dělat

Aktivita je zaměřena na rozvoj kreativity žáků. V rámci ní však žáci také tvůrčím způsobem přemýšlejí o procesu učení, osobních vlastnostech a dovednostech, které jsou pro učení překážkou či podporou.

NAPIŠTE SI UČEBNICI

Popis aktivity

1. Napište na tabuli slovo kompenzace a zeptejte se žáků na jeho význam (náhrada, vzájemné vyrovnání, odškodnění).

2. Napište na tabuli větu: *Pro efektivní učení je velmi důležitá schopnost odhadování kontextu, jazykový cit a tvořivé používání synonym a opisů místo chybějícího výrazu – jazyková kompenzace.* Jak žáci rozumějí slovu kompenzace nyní? Dokáží vysvětlit větu svými slovy? Používají jazykovou kompenzaci při učení a čtení odborných textů? Je mezi jejich učebnicemi některá, ve které je mnoho nesrozumitelných výrazů? Co by mohli sami změnit, aby pro ně byla srozumitelnější a lépe se jim z ní učilo?

3. Rozdělte žáky do skupin po třech. Zadejte úkol pro práci v pracovní skupině: Vyberte si v některé z učebnic kapitulu, která je pro vás málo srozumitelná, a vytvořte svou verzi, která bude jednoduše a přitom výstižně popisovat její obsah.

4. Po skončení práce vyzvěte žáky k rozložení jejich „učebnic“ na lavice ve třídě tak, aby si je ostatní mohli prohlédnout.

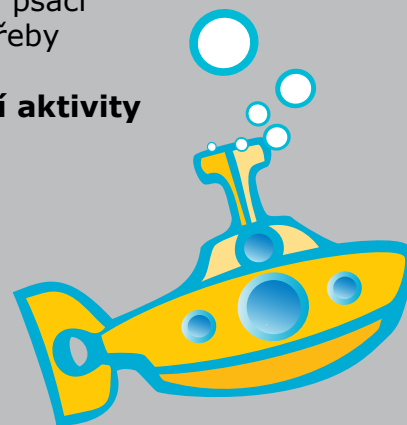
5. Sdílejte s žáky jejich zkušenosti. Můžete využít následující otázky: *Byla pro vás práce obtížná? V čem? Myslíte si, že vaše verze je srozumitelnější a obsahuje vše podstatné? Podložte své tvrzení argumenty. Vyhovoval by váš text pro učení i ostatním? Proč je důležité umět si převést text do vlastní řeči? Jakým způsobem to může pomoci při učení? Učíte se z učebnic běžně text jako básničku, nebo máte jiné strategie? Jaké?*

Pomůcky

učebnice příslušného nebo vyššího ročníku do každé pracovní skupiny, archy papíru, psací a kreslicí potřeby

Délka trvání aktivity

45 minut

Varianty

Žáci mohou místo učebnic pracovat s odbornými texty v časopisech a encyklopediích s tématy, která je zajímají.

Proč to dělat

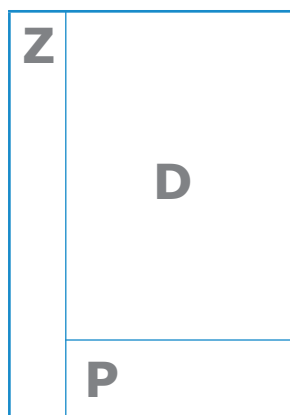
Žáci by měli být schopni reprodukovat složitější text, ve kterém se vyskytují výrazy, jež jim nejsou zcela srozumitelné. Při aktivitě žáci pochopí, že důraz by měl být kladen na důležitost kontextu, bude rozvíjen jejich jazykový cit, pokusí se zpracovat složitější obsah, vytvářet analogie mezi jevy, bude podpořena jejich schopnost samostatné reprodukce.

ZDP

Popis aktivity

1. Představte žákům šablonu ZDP pro zápis poznámek:

Z = základní výpisky, vše podstatné

D = důležitá jména, data, klíčová slova

P = prostor pro pozdější doplnění informací k tématu, osobní postřehy, odkazy na jiné zdroje

2. Zadejte žákům ke zpracování vhodný odborný text, případně je vyzvěte ke sledování vašeho výkladu. Úkolem žáků je zpracovat své poznámky podle představené šablony.

3. V následné diskuzi nechte žáky ohodnotit nový způsob zápisu. Ptejte se jich na pozitivní zkušenosti i to, v čem jim způsob nevyhovoval. Diskutujte s nimi o tom, který z dalších netradičních způsobů zápisů znají. Poskytněte žákům prostor pro sdílení zkušeností a tipů pro psaní zápisů.

Varianty

Schéma můžete doplnit o prostor v pravém horním rohu určený pro datum zápisu, případně číslo stránky, vyučovací předmět, jméno vyučujícího.

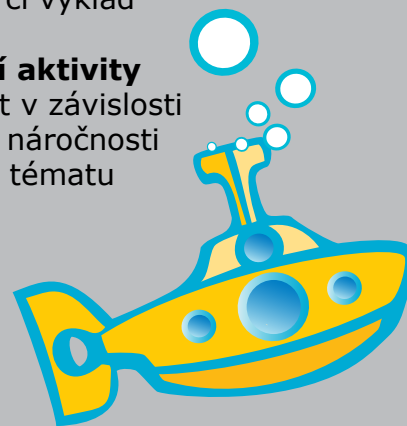
Rozdělte žáky do skupin a každé z nich určete jiný způsob zápisu (např. myšlenkovou mapu, stromový diagram, ZDP, zápis do tabulky). V následné diskuzi se zaměřte na to, zda jim určený způsob vyhovoval a proč, případně na to, který by si zvolili jiný.

Pomůcky

list papíru pro každého žáka, psací potřeby, připravený odborný text či výklad

Délka trvání aktivity

20 - 30 minut v závislosti na rozsahu a náročnosti vyučovaného tématu

Aktivitu pravidelně opakujte v delším období, např. po dobu jednoho či dvou týdnů, tak aby si žáci mohli vyzkoušet všechny typy zápisů i jejich kombinace. Teprve poté vyhodnoťte jejich zkušenosti.

Mluvte s nimi také o vhodnosti formy zápisu vzhledem k obsahu.

Proč to dělat

Žáci jsou vedeni k tomu, aby na základě vlastní zkušenosti zhodnotili výhody a nevýhody různých způsobů strukturovaného zápisu vzhledem k obsahu. Jejich pozornost je směřována k sledování vlastních poznámek, jejich formy a funkčnosti. Vzájemným sdílením poznávají individuální preference zápisu v závislosti na způsobu přemýšlení o tématu i způsobu jeho zpracování.

INFORMAČNÍ DÍLNA

Popis aktivity

1. Připravte pro žáky ve třídě na oddělená místa (koutky, pracovní stoly) informační materiál k probíranému tématu tak, aby koutky umožňovaly žákům pracovat s informacemi v různé podobě. Můžete tak připravit koutek s grafy a obrázky, v dalším budou odborné knihy a připravené delší texty, v jiném statistiky, někde budou mít žáci k dispozici počítač a budou informace vyhledávat na internetu. Alespoň jeden koutek, ale raději více, by měl umožnit žákům zpracovat dané téma kreativně – provést pokus, nakreslit upoutávku, vyrobit model a podobné aktivity. Počet info-koutků musí odpovídat počtu vytvořených pracovních skupin. Efektivně pracující skupina by měla mít tři až šest členů, samozřejmě záleží na složitosti úkolů. Je důležité připravit časově aktivity v jednotlivých koutcích tak, aby se skupiny mohly případně střídát ve stejném časovém limitu.

2. Napište na tabuli seznam stanovišť. Žáky rozdělte do skupin.

3. Skupiny si nejprve rychle prohlédnou jednotlivá pracoviště. Každá skupina si zvolí stanoviště, které ji zaujalo, a zapíše se do seznamu stanovišť. Tak docílíte toho, že na každém ze stanovišť bude pracovat jen jedna skupina. Pokud plánujete střídání skupin, vybírají si skupiny určený počet stanovišť.

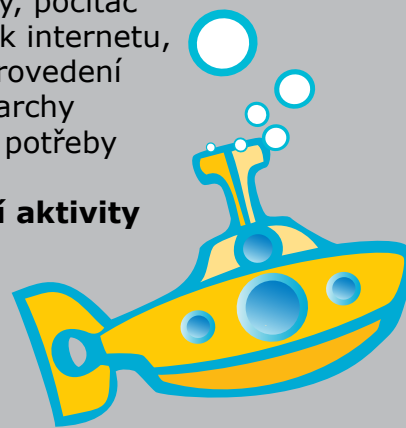
4. Pro práci na každém stanovišti vyhradte omezený čas podle složitosti a množství úkolů. Na počátku časového limitu se skupiny seznámí podrobně s informačními materiály a písemně připravenými úkoly pro každé ze stanovišť. Poté se již ve skupině věnují vypracování uložených úkolů. Po skončení časového limitu se žáci přemístí k dalšímu stanovišti. V průběhu aktivity nemusí skupiny pracovat ve všech infokoutcích.

5. Skupiny prezentují informace, které při práci zís-

Pomůcky

připravené materiály v různých infokoutcích (výukové texty, obrázky, grafy, počítač s připojením k internetu, pomůcky k provedení pokusu aj.), archy papíru, psací potřeby

Délka trvání aktivity
45 minut

kaly. Reflektují také způsob práce se zdroji informací, které měly k dispozici. Žáci zhodnotí, zda zdroje byly dostačující, případně, jaké další zdroje informací by při práci chtěli využívat.

Varianty

Aktivitu můžete pozměnit tak, že žáci si nebudou volit formu informací ke zpracování, ale téma. K tématu Efektivní učení můžete vytvořit například následující koutky: Lidská paměť, Individuální učební styl, Příprava na test, Škola snů, Vzdělávání s pomocí technologií, Učení ve skupině.

Proč to dělat

Aktivita rozvíjí dovednosti žáka pracovat s informacemi v tištěných a elektronických materiálech. Patří sem zejména účelné a bezpečné vyhledávání různých forem informací v odborných publikacích a na internetu, posuzování důvěryhodnosti informace podle jejího zdroje i obsahu a odlišení primárních a druhotných informačních zdrojů.

PÍSEMKA JINAK

Popis aktivity

1. Připravte si dopředu téma a napsanou osnovu, podle níž budou žáci postupovat. Například:

- Klíčová slova a jejich vysvětlení
- Jména, data, vzorce, definice apod.
- Důležité souvislosti
- Shrnutí tématu vlastními slovy, osobní postřehy k aplikaci v praxi

2. Vysvětlete žákům, že vaším zájmem je při písemné práci zjistit, co skutečně o tématu vědí. Společně si vysvětlíte, co má být obecně obsahem jednotlivých bodů osnovy. Seznamte žáky s kritérii pro hodnocení práce – rozsah, váha jednotlivých bodů osnovy apod. Sdělte jim časový limit.

3. Napište na tabuli téma písemné práce a označte začátek časového limitu.

4. Žáci samostatně pracují podle bodů osnovy. Po skončení limitu práci odevzdají k ohodnocení učitelem.

5. Diskutujte s žáky, jak jim tento způsob ověřování znalostí vyhovuje. K diskusi se vraťte po ohodnocení prací a seznámení žáků s výsledky.

Varianty

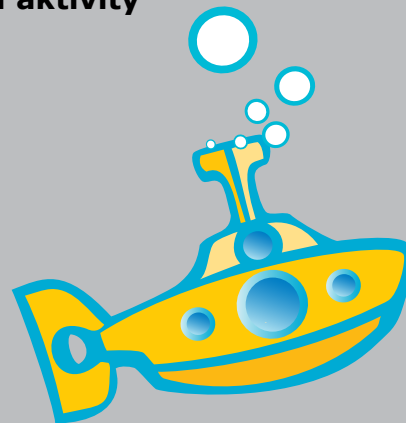
Zařazujte tuto aktivitu vždy na závěr vyučovaného tématu v rámci shrnutí a reflexe obsahu.

Pomůcky

archy papíru, psací potřeby

Délka trvání aktivity

20 minut

Variantou je práce ve dvojicích či pracovních skupinách. Při hodnocení potom přihlížejte i k spolupráci a rozdělení rolí v pracovním týmu.

Proč to dělat

Aktivita nabízí netradiční způsob ověřování znalostí žáků. Žáky vede, zejména při opakovaném využití, k přemýšlení nad vyučovaným tématem. Rozvíjí jejich schopnost vybrat podstatné, nacházet souvislosti a vlastní pohled na jednotlivá témata. Přispívá tak k rozvoji dovedností písemné prezentace znalostí žáků.

BLOOMOVA KVĚTINA

Popis aktivity

1. Vyzvěte žáky k vymýšlení otázek na libovolné téma. Všechny jejich otázky zapisujte na tabuli.

2. Ved'te žáky k rozřídění otázek i vytvoření a pojmenování vlastních kritérií pro toto třídění.

3. Seznamte žáky s typy otázek podle Benjamina Blooma:

- faktické (znalost, doslovnost) - v odpovědi na ně musí tázaný vyslovit konkrétní fakta, informace; např. Kdo? Kolik?
- vyjasňující (překladové) - cílem je zpravidla dát mluvčímu možnost dovysvětlit svůj výrok; např. Vy si myslíte, že...? Chcete říct, že...?
- interpretační (vysvětlovací) - jsou užitečné při hledání příčinně-důsledkových souvislostí; nejčastěji Proč?
- tvůrčí (syntetické) - obsahují slova „kdyby, potom“ a jiné výrazy vyjadřující podmínku, domněnku nebo předpoklad; např. Co by se změnilo, kdyby..? Jak by to mohlo pokračovat?
- praktické (aplikační) - zaměřují se na založení vztahů mezi teorií a praxí; např. Kde můžeme tento jev pozorovat v praxi? Co bys dělal, kdybys byl hlavní postavou tohoto románu?
- evaluační (hodnotící) - zaměřují se na stanovení kritérií pro hodnocení určitých událostí, jevů a skutečností; např. Proč je toto lepší? V čem se X liší od Y?

4. Nakreslete na tabuli květinu s šesti okvětními lístky. Do každého z lístků napište název jednoho typu otázek.

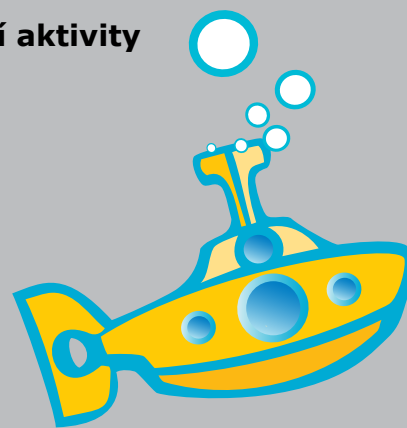
5. Rozdělte žáky do skupin po třech až pěti žácích a zadejte jim úkol: Vyberte si téma a vytvořte k němu všechny typy otázek podle popsané metody. Téma i otázky můžete vpisovat do nakreslené květiny.

Pomůcky

kopie přílohy s plánkem města pro každého žáka, psací potřeby

Délka trvání aktivity

20 minut

6. Pracovní skupiny prezentují své „květiny“.

7. Proveďte s žáky reflexi aktivity. Využít můžete následující otázky: *Bylo vymýšlení všech typů otázek pro vás stejně obtížné? Je důležité umět se ptát? Proč?*

Varianty

Využívejte znalost typologie otázek i v dalších situacích například takto: *Než si přečtete následující text, vymyslete jednu aplikační a jednu evaluační otázku. Text vám možná pomůže najít odpovědi.*

Proč to dělat

Schopnost tvořit různorodé otázky vyjadřuje nejen úroveň verbálních dovedností, ale i úroveň myšlení. Otázky a přemýšlení o světě nám dávají možnost poznávat svět i sebe. Je prokázáno, že obojí je možné rozvíjet.

JAKO ROBINSON

Popis aktivity

1. Rozdejte všem žákům kopie přílohy s úryvkem z knihy Robinson Crusoe a vyzvěte je k přečtení textu, případně čtete text společně.

2. Ověřte si, zda žáci celému textu porozuměli. Diskutujte s nimi o pohledu Robinsona na situaci i jeho další strategii. Pomoci vám mohou například následující otázky:

Jak se Robinson cítil po ztroskotání? Co si o své situaci myslel? Které body se v dalším příběhu vyvíjejí jinak, než je napsal Robinson? Proč se rozhodl sepsat si dobré a špatné stránky situace? K jakému konání ho vedlo to, že v zoufalé situaci viděl i pozitivu? Jak by se příběh mohl vyvíjet dále, kdyby viděl jen tragickou stránku věci? Záleží v životě jen na objektivní situaci, nebo také na postoji člověka? Proč si to myslíš? Zažil jsi někdy podobné uvažování ty nebo někdo z tvého okolí?

3. Nabídněte žákům témata z oblasti učení – např. Strach před písemkou. Hodnocení ve škole. Používání taháků. Vypracovávání domácích úkolů. Další témata mohou vymyslet sami žáci.

4. Rozdělte žáky do dvojic a vyzvěte je, aby si vybrali jedno z témat a napsali jeho pozitivní i negativní stránky.

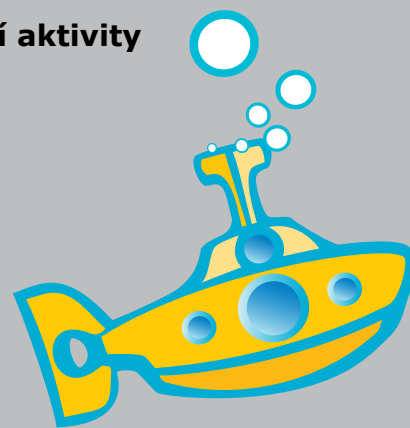
5. Vytvořte prostor pro prezentace žákovských prací, nehodnoťte jejich obsah. Diskutujte s žáky o tom, co nám může přinést negativní a pozitivní pohled na životní i učební situace.

Pomůcky

příloha Robinson Crusoe, archy papíru a psací potřeby

Délka trvání aktivity

20 minut

Varianty

Žáci mohou pracovat ve skupinách. V druhé fázi aktivity mohou mít různé skupiny přidělena odlišná témata.

Proč to dělat

Tato aktivita je zaměřena především na intrapersonální předpoklady pro učení. Proto je důraz kladen na aktivní přístup, převzetí odpovědnosti za vlastní učení a rozvoj vytrvalosti. Žáci mohou o vlivu těchto předpokladů na výsledek přemýšlet nejprve formou diskuze nad článkem, který svým obsahem souvisí i s tématem pracovního sešitu Ostrovní dobrodružství. V druhé fázi pak ve dvojicích či skupinách zpracovávají téma propojené s osobní zkušeností.

Soukromá základní škola, spol. s r.o.
 Pasteurova 7, Ostrava-Vítkovice, 703 00

DOHODA O PLÁNU PRÁCE A DOSAŽENÍ UČEBNÍHO CÍLE

mezi žákem

a učitelem

v předmětu AJ / HČ ročník 3. ve školním roce 2011/ 2012

CÍL, O JEHOŽ DOSAŽENÍ BUDE ŽÁK V TOMTO POLOLETÍ USILOVAT:

1. ZLEPŠENÍ KOMUNIKAČNÍCH DOVEDNOSTÍ (SPEAKING),
2. ROZŠÍŘENÍ SLOVNÍ ZÁSoby (VOCABULARY)
3. PRAKTICKÉ OVLÁDNUTÍ SLOVES HAVE GOT A TO BE A JEJICH SPRÁVNÉ UŽITÍ V ROZHOVORU.

CO KONKRÉTNĚ ŽÁK UDĚLÁ PRO DOSAŽENÍ CÍLE:

1. Tomík bude mluvit se svým otcem (rodilým mluvčím) alespoň 5 minut týdně pouze anglicky.
2. Bude navštěvovat konverzační klub s Shelly.
3. Bude chodit každý týden na některé hodiny angličtiny do vyššího ročníku.
4. V hodinách angličtiny ve 3. třídě bude mít individuální práci, pokud již bude učivo ovládat.
5. Zpracuje projekt o Regině Spektor (ruská pianistka a zpěvačka)

Pozn: Žák si do hodin angličtiny bude nosit vlastní notebook nebo flashku.

JAK DOSAŽENÍ CÍLE PROKÁŽE:

Výstupem před staršími spolužáky a rodiči formou:

- a) prezentace v powerpointu, která bude doprovázena mluveným slovem v angličtině.
- b) interpretací vybrané písně od Reginy Spektor (klavír + zpěv).

Datum vytyčení cíle 29. 9. 2011

datum kontroly splnění.....

.....
 podpis žáka

.....
 podpis učitele

.....
 podpis rodičů

UČEBNÍ SMLOUVA

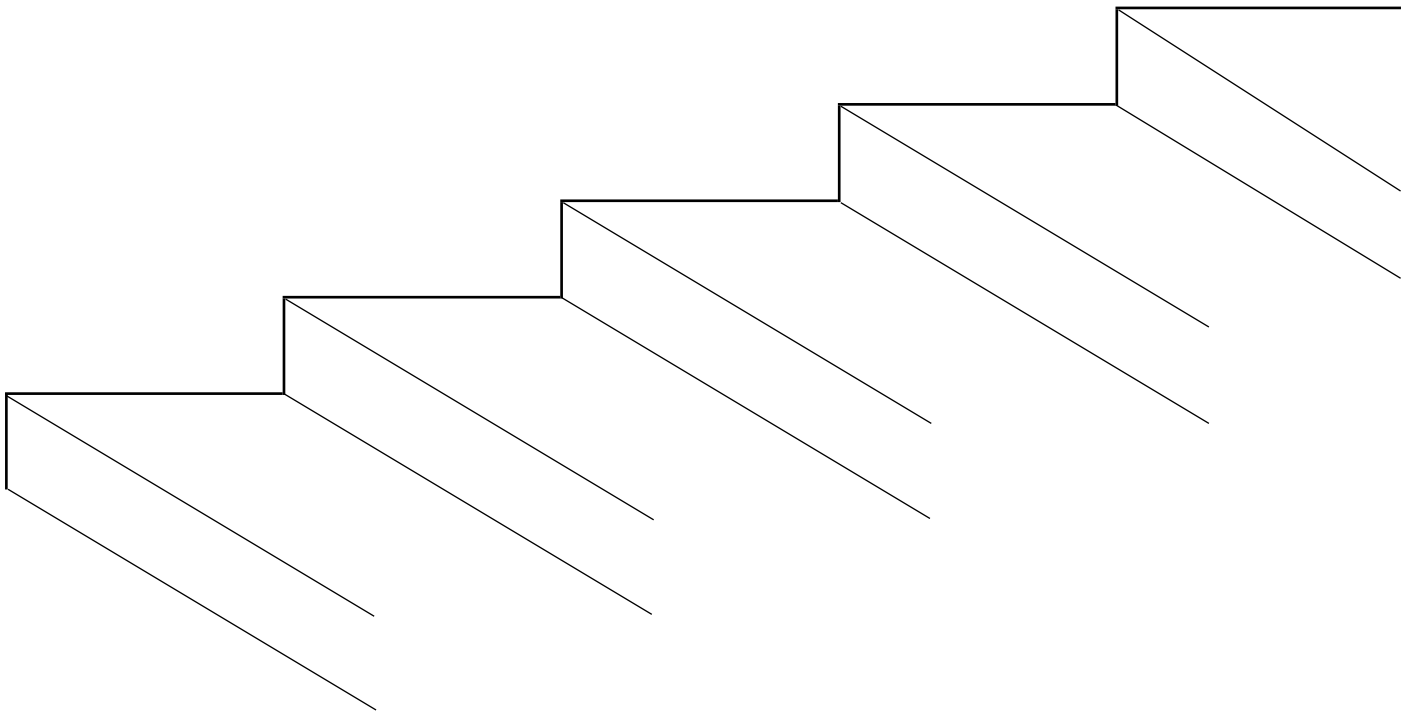
MÍSTO, DATUM

PODPIS(Y)

Jaká práce, _____

_____

_____

Práce kvapná, _____

_____

_____

Chybami se člověk _____

_____

_____

Cvik dělá _____

_____

_____

Kdo nic nedělá, _____

_____

_____

Žádný učený _____

_____

_____

Co se v mládí naučíš, _____

_____

_____

Trpělivost přináší _____

_____

_____

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Počal jsem teď velmi vážně přemítat o svých věcech a o bědných poměrech, v kterých jsem byl, i rozhodl jsem se, že si všechno zapíši. Nepomyslel jsem, že by to někdo po mně měl číst, neboť nebylo naděje, že by tu po mně někdo dědil. Spíše jsem tak učinil, abych se tak osvobodil od myšlenek den ze dne na mne doléhajících. Svoji zoufalou náladu jsem začal nyní přezkoumávat rozumem. Utěšoval jsem se tím, že jsem sestavoval účet dobrého i zlého, a nestranně vyplňuje položky dlužníka i položky věřitele, zaznamenával jsem výhody svého postavení proti jeho nepříznivým stránkám asi takto:

ZLO

- Jsem vyvržen na pustý, nevlídný ostrov nadobro bez naděje, že tu budu kdy zachráněn.
- Jsem tu sám jediný od všeho světa opuštěn a odsouzen k bědnému životu.
- Nemám, do čeho bych se oblékl.
- Jsem bez obrany proti zuřivým útokům divochů i šelem.
- Nemám jediné duše, s kterou bych si promluvil a která by mi byla nápomocna.

DOBRO

- Jsem však naživu a neutonul jsem jako všichni ostatní moji druhové.
- Nemusím se však nuzovat a zajít v pustině, která neskýtá potravu.
- Ale žiji pod nebem tak horkým, že bych ani šatů nesnesl.
- Jsem však vyvržen na ostrov, kde jsem nespátřil nebezpečné šelmy, jaké jsem viděl na africkém pobřeží. Což kdybych tak ztroskotal tam!
- Ale Bůh podivně zahnal loď tak blízko k pobřeží, že jsem z ní mohl vynést všechno, co jsem potřeboval nebo čím bych si vypomohl pro všechny čas svého života.

Ze všeho toho vyčítáme neklamné svědectví, že sotva jsou na světě poměry, v nichž by nebylo vedle stran nepříznivých zároveň i dobrých stránek, zavazujících nás k vděčnosti. Počítejme, že i v nejhorším postavení nejsme tak zcela bez útěchy, že vyčítajíce zlé i příznivé stránky věci, vždycky můžeme na tento účet připsat něco k dobru.

DEFOE, Daniel. *Robinson Crusoe*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1975, s. 59-60. ISBN 01-076-75.

(zkráceno AV)

Použitá literatura

Čechová, Barbara; Seifert Matěj a Vedralová Andrea. Nápadník pro výuku dle učebních stylů. 1. vyd. Praha: www.scio.cz, 2011. ISBN 978-80-7430-059-2.

Endres, Wolfgang. Die Endres Lernmethodik. 1. vyd. Weinheim bei Basel: Beltz Verlag, 2001. ISBN 978.

Fischer, Robert. Učíme děti myslet a učit se: Praktický průvodce. 1. vyd. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-966-6.

Königová, Marie. Tvořivost: Techniky a cvičení. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1652-7.

Velká kniha technik učení, tréninku paměti a koncentrace. 1: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3023-3.

Zintl, Viola. Lernen mit System: Effektiver Lernen in der Pflege. 2. vyd. München: Elsevier, 2006. ISBN 978-3-437-26241-8.

